

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ห้องสมุดเป็นหัวใจสำคัญของระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งนิสิตนักศึกษาต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในแนวกว้างและแนวลึก ดังคำกล่าวของ Thomas Carlyle นักเขียนชาวอังกฤษว่า "มหาวิทยาลัยที่แท้จริงในทุกวันนี้คือ ห้องสมุด" หน้าที่ของห้องสมุดในด้านการศึกษา เป็นการศึกษาด้วยตนเองมากกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือการศึกษาแบบรูปนัย

แนวโน้มการศึกษาในปัจจุบันนี้มุ่งให้ทุกคนมีการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญทางวิชาการและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และถ้าแผนการศึกษาใดก็ตามมุ่งให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาของตนเอง ย่อมต้องเน้นวิธีการเรียนการสอนให้มีการใช้หนังสือและห้องสมุดมากขึ้นด้วย (อัมพร ที่ชะระ 2530: 12-13) การศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการศึกษาในระบบเปิดที่ใช้วิธีการเรียนการสอนทางไกล มีกระบวนการพิเศษแตกต่างจากระบบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยทั่วไปคือ เป็นระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสม อันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง อยู่ที่บ้าน ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ (วิจิตร ศรีสอ้าน 2529: 5-6)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.) เป็นมหาวิทยาลัยเปิด จัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลในระบบสื่อประสม โดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปของเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อโสตทัศน์ ได้แก่ เทปเสียงที่ส่งให้นักศึกษาทางไปรษณีย์เป็นสื่อแกนกลาง มีรายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ การสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาทุกจังหวัด และการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิชาการในชุมชนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ เป็นสื่อประกอบ (วิจิตร ศรีสอ้าน 2529: 7)

มม มสธ. หรือ ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มม มสธ. เป็นแหล่งวิทยาการแห่งหนึ่ง
 ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดบริการแก่นักศึกษา มสธ. เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
 ในเรื่องที่น่าสนใจ เรื่องที่ศึกษาจากเอกสารการสอนแล้วยังไม่เข้าใจชัดเจน หรือเพื่อศึกษา
 ในเรื่องที่ยังไม่มีพื้นความรู้เบื้องต้นมาก่อน โดยมหาวิทยาลัยได้ขอความร่วมมือจากกรมการศึกษา
 นอกโรงเรียนในการจัด มม มสธ. ตามห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ โดยในส่วนภูมิภาคจะจัดอยู่
 ในห้องสมุดประชาชนจังหวัดต่าง ๆ จังหวัดละ 1 แห่ง ยกเว้นจังหวัดสงขลา มี มม มสธ. 2 แห่ง
 คือ ที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด และที่หอสมุดคิณสุลานนท์ ส่วนในกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
 ได้รับความร่วมมือจากสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร จัดบริการ มม มสธ. ไว้ในห้องสมุด
 ประชาชนกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชน
 สวนลุมพินี และห้องสมุดประชาชนภาษีเจริญ นอกจากนี้ยังมีบริการห้องสมุด มม มสธ. ไว้ที่
 เรือนจำบางขวาง สำหรับนักศึกษาผู้ต้องขังที่มีโอกาสออกมาใช้บริการภายนอกอีกแห่งหนึ่ง
 ทั้งนี้เพื่อจัดบริการห้องสมุดแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทั่วประเทศอย่างทั่วถึงและ
 ใกล้ชิดตัวนักศึกษามากที่สุด ปัจจุบันมีศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มม มสธ. ทั่วประเทศจำนวน
 77 แห่ง

การดำเนินงานของ มม มสธ. ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานให้บริการและการ
 ประสานงาน มม มสธ. ให้สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทราบเป็น
 ประจำทุก ๆ เดือน (เอกสารสรุปผลการดำเนินงานให้บริการและการประสานงาน มม มสธ.
 2532 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ผลจากรายงานนี้ทำให้ทราบว่าจำนวนผู้ใช้บริการ มม มสธ. ทั้งที่
 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและประชาชนทั่วไปมีจำนวนไม่ถึงครึ่งของนักศึกษา
 เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาแต่ละจังหวัด และการยืมหนังสือและเทปเสียงก็มีจำนวนน้อย
 นอกจากนี้ยังได้ทราบจากผลการวิจัยของ สมสรวง พุดติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล
 (2526) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเฉพาะกรณี : สภาพและปัญหาการใช้บริการ ศูนย์บริการ
 การศึกษาเฉพาะกิจ มม มสธ. พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไปไม่ใช่ นักศึกษามหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช ศุทธิณี โอบายะวาทย์ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการ
 จัดหน่วยบริการการศึกษาเคลื่อนที่สำหรับระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ มม มสธ. ด้วย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา มสธ. ที่ไม่เคยมาใช้ มม มสธ. เลย
 มีมากที่สุด และ พรทิพย์ สุวันทรัตน์ (2530) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศใน

การศึกษาค้นคว้าของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช พบว่า บัณฑิต มสธ. ที่ทำการศึกษ
 ใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นทรัพยากรของมหาวิทยาลัยจากมม มสธ. น้อยที่สุด จากผลการดำเนินงาน
 และการวิจัยดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษา มสธ. ที่มีต่อมม
 มสธ. รวมทั้งสาเหตุที่ทำให้นักศึกษามาใช้หรือไม่มาใช้มม มสธ. เพราะเป็นที่เชื่อกันว่าทัศนคติ
 มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคล ขณะเดียวกันการแสดงออกหรือการปฏิบัติของบุคคล
 ก็มีผลต่อทัศนคติของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งเราสามารถวินิจฉัยหรือบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งมีทัศนคติต่อสิ่งใด
 สิ่งหนึ่งอย่างไรได้จากคำพูดที่บุคคลพูดถึงสิ่งนั้น จากความรู้และจากสิ่งที่เขาปฏิบัติต่อสิ่งนั้น
 (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2526: 6) และในการพัฒนาและการดำเนินงานสถาบันบริการสารนิเทศ
 ไม่ว่าจะเป็นในระดับหน่วยงานหรือในระดับชาติควรจะมีการวางแผนอย่างดี เข้าใจถึงลักษณะ
 การใช้และความต้องการของบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหรือชุมชนผู้ใช้บริการ ซึ่งสถาบันสารนิเทศ
 นั้นมุ่งที่จะจัดหาทรัพยากรสารนิเทศและให้บริการ โดยที่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย
 ย่อมนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มผู้ใช้บริการจะเห็นความสำคัญและความจำเป็น
 ในการใช้สารนิเทศมากขึ้น (ประภาวดี สืบสันธ 2533: 297) ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่าผลการวิจัย
 จะทำให้ทราบทัศนคติของนักศึกษา มสธ. ทั้งที่เคยใช้และไม่เคยใช้มม มสธ. สาเหตุของการใช้
 และไม่ใช้มม มสธ. ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ที่นักศึกษาประสบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และ
 สามารถใช้เป็นแนวทางดำเนินงานด้านการจัดสภาพและบริการต่าง ๆ ของมม มสธ. การ
 ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการจัดหา การคัดเลือกสื่อการศึกษาของสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาราช เพื่อบริการในมม มสธ. ให้เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของ
 นักศึกษามากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการจัดหน่วยบริการการศึกษาเคลื่อนที่ของศูนย์
 วิทยบริการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช เป็นข้อมูลในการประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่าง
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในการดำเนินนโยบายเพื่อ
 ปรับปรุงและพัฒนา มม มสธ. ให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาและประชาชนทั่วไป และช่วยประเมินผล
 การปฏิบัติงานมม มสธ. อีกวิธีหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสาเหตุของการใช้และไม่ใช้ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีต่อศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.
3. ศึกษาความต้องการ ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชต่อศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.

แนวเหตุผล

ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีต่อศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. ในด้านความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด มีความแตกต่างกันไปตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง เพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา อาชีพ และเขตที่พักอาศัย

ตัวแปรที่ศึกษา

จากแนวเหตุผลของการวิจัยข้างต้น ตัวแปรสำคัญในการวิจัยมีดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
  - ชาย
  - หญิง
2. ระดับการศึกษา
  - มัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า
  - อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
  - ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

3. สาขาวิชาที่ศึกษา

- สาขาวิทยาศาสตร์*
- สาขาสังคมศาสตร์**

4. อาชีพ

- ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างของหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- เกษตรกร เช่น ชาวนา ชาวสวน ชาวประมง ผู้เลี้ยงสัตว์
- ผู้ประกอบการค้าหรือบริการเอกชน เช่น พ่อค้า แม่ค้า นักธุรกิจ
- ลูกจ้าง / พนักงานบริษัท ห้างร้าน
- นิสิต นักศึกษา
- อื่น ๆ

5. เขตที่พักอาศัย

- เขตอำเภอที่เป็นที่ตั้งมม มสธ.
- เขตอำเภอที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งมม มสธ.

ตัวแปรตาม

1. การใช้และไม่ใช้มม มสธ. ของนักศึกษา มสธ. ซึ่งมีผลทำให้เกิดประเภทของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้มม มสธ. ซึ่งจะนำมาเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัย
2. หักศนคตของนักศึกษา มสธ. ที่มีต่อมม มสธ.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีต่อศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมม มสธ. ในห้องสมุดประชาชนจังหวัดต่าง ๆ ในเขต 14 จังหวัด

---

* สาขาวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คหกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

** สาขาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย สาขาวิชาศิลปศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาการจัดการ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชารัฐศาสตร์

ภาคใต้ โดยศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อ มุม มสธ. ด้านความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการ
ศึกษาในเรื่อง ความสำคัญของมุม มสธ. ต่อระบบการศึกษาทางไกล และต่อการศึกษาทางไกล
ของนักศึกษา และศึกษาทัศนคติของนักศึกษา มสธ. ต่อการประชาสัมพันธ์มุม มสธ. รวมทั้ง
สาเหตุของการใช้และไม่ใช้มุม มสธ. ของนักศึกษา มสธ. ความต้องการปัญหาและข้อเสนอแนะ
ของนักศึกษา มสธ. ที่มีต่อมุม มสธ.

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 2
ขึ้นไป ซึ่งลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2533 และอาศัยอยู่ใน 14 จังหวัด
ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช พังงา บัตตานี นราธิวาส สุราษฎร์ธานี
สตูล พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง และจังหวัดสงขลา ในช่วงเวลาที่ทำกรวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 360 คน ซึ่งได้จากประชากรทั้งหมด 2,400 คน โดยวิธี

คำนวณจากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad \text{เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น } 0.05 \quad (\alpha = 0.05)$$

$$n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดประชากรทั้งหมด}$$

$$e = \text{ค่าของความคลาดเคลื่อน ซึ่งมีค่าเป็น } \pm 5\% \text{ หรือ } 0.05$$

(Yamane 1970: 580-581 อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร 2525: 12)

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วหารายชื่อกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) และสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Random
Sampling) จากสตินักศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับมุม มสธ. ทัศนคติ การใช้ห้องสมุดและความต้องการ
ใช้ห้องสมุดจากหนังสือ วารสาร รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งภาษาไทย
และภาษาต่างประเทศ

2. ศึกษานโยบายและสภาพการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม
มสธ. จากรายงาน คู่มือปฏิบัติงาน รายงานการประชุมสัมมนาผู้ปฏิบัติงานมุม มสธ. และ
ผู้เกี่ยวข้อง

3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อสอบถามทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราชที่มีต่อศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมุ่ม มสธ. ในจังหวัดภาคใต้ โดยการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 สภาพการใช้มุ่ม มสธ. ของผู้ใช้มุ่ม มสธ.
- ตอนที่ 3 สาเหตุการใช้และไม่ใช้มุ่ม มสธ. ของนักศึกษา
- ตอนที่ 4 ทัศนคติของนักศึกษา มสธ. ที่มีต่อมุ่ม มสธ. ในด้านความสำคัญของมุ่ม มสธ. ต่อระบบการศึกษาทางไกลและการศึกษาทางไกลของนักศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์ของมุ่ม มสธ.
- ตอนที่ 5 ความต้องการของนักศึกษา มสธ. ที่มีต่อมุ่ม มสธ.
- ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่นักศึกษามีต่อมุ่ม มสธ.

4. ทดสอบแบบสอบถามกับนักศึกษา มสธ. ใน 14 จังหวัดภาคใต้ ที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นนักศึกษา มสธ. ที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จำนวน 20 คน และอาศัยอยู่ใน 14 จังหวัดภาคใต้ โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีจับฉลากจากรายชื่อนักศึกษา

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจนมีลักษณะสมบูรณ์แล้ว จัดส่งให้แก่นักศึกษา มสธ. ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน โดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยกำหนดช่วงระยะเวลาของการส่งแบบสอบถามคืนประมาณ 2 สัปดาห์

7. รวบรวมแบบสอบถามที่ส่งคืนทางไปรษณีย์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (T-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (SPSS - Statistical Package for the Social Sciences)

8. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

9. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีต่อศูนย์บริการการศึกษา เฉพาะกิจมুম มสธ. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงมুম มสธ. ให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเพิ่มปริมาณ ผู้ใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น และให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและ สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษามากที่สุด

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความเห็น ความรู้สึก และความเชื่อ ของบุคคล ที่มีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อันมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคล ทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งในการวิจัยนี้เป็นทัศนคติของนักศึกษา มสธ. ที่มีต่อมুম มสธ.

ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้มুম มสธ. หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป และลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2533 โดยผู้ใช้มুম มสธ. คือ นักศึกษาผู้ที่เคยใช้มুম มสธ. ในปีการศึกษา 2533 ส่วนผู้ไม่ใช้มুম มสธ. คือ นักศึกษา ผู้ที่ไม่เคยใช้มুম มสธ. เลยในปีการศึกษา 2533 อนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ใช้และผู้ไม่ใช้มুম มสธ. คือประเภทของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมুম มสธ. หมายถึง หน่วยบริการห้องสมุดของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดอื่น ๆ และห้องสมุด ประชาชนกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า "มুম มสธ."

สื่อการศึกษา หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร จุลสาร เอกสาร และ หนังสือพิมพ์ และสื่อโสตทัศน ซึ่งได้แก่ เทปบันทึกเสียงรายการต่าง ๆ ที่สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำหนดให้เป็นสื่อโสตทัศน และจัดไว้ให้บริการในมুম มสธ.

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสื่อสารโน้มน้าวจิตใจ โดยมีการวางแผนและ เป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อกลุ่มประชาชนเป้าหมาย ให้ประชาชนเหล่านั้น เกิดทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน กิจกรรม และบริการ รวมทั้งให้การสนับสนุนและร่วมมือในระยะยาว ซึ่งในการวิจัยนี้เป็น การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมুম มสธ. โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และห้องสมุดประชาชนที่เป็นที่ตั้งของมুম มสธ. การประชาสัมพันธ์แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การประชาสัมพันธ์โดยบุคคล เช่น การปฐมมิเทศนักศึกษาใหม่ การสอนเสริม และบรรณารักษ์ผู้ให้บริการมุม มสธ.
2. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ เอกสารข่าว มสธ.
คู่มือนักศึกษา
3. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และเสียงตามสายของจังหวัดต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกล งานวิจัยที่ปรากฏเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานและการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกล มีดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกลของนักศึกษานั้น พบว่ามีเพียงงานวิจัยของ สมสรวง พุดติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล (2526) เท่านั้นที่ศึกษาเรื่องการใช้บริการห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกลของนักศึกษาโดยตรง โดยได้วิจัยเรื่องการศึกษาเฉพาะกรณี : สภาพและปัญหาการใช้บริการศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมุม มสธ. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการใช้บริการของผู้ใช้บริการ สภาพปัญหาการใช้บริการตลอดจนแนวความคิดและความต้องการของผู้ใช้บริการมุม มสธ. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ใช้มุม มสธ. ทั้งที่เป็นนักศึกษาและประชาชนทั่วไป นอกจากนี้มีงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมุม มสธ. ไว้เพียงส่วนหนึ่ง ได้แก่ งานวิจัยของ พรทิพย์ สุวันทาร์ตน์ (2530) ศึกษาเรื่องการศึกษาการใช้แหล่งสารนิเทศในการศึกษาค้นคว้าของบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สุทธิณี โอบายะวาทย์ (2530) ศึกษาเรื่องการนำเสนอรูปแบบการจัดหน่วยบริการการศึกษาเคลื่อนที่สำหรับระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ (2531) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินระบบการสอนทางไกล : ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้จบการศึกษา

ผลการวิจัยที่ปรากฏในงานวิจัยดังกล่าวสามารถแยกเป็นเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ สภาพ
การใช้มุม มสธ. ปัญหาการใช้ สาเหตุของการใช้และไม่ใช้มุม มสธ. การประชาสัมพันธ์ และ
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

สภาพการใช้มุม มสธ.

สมสรวง พฤติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล พบว่าผู้ใช้มุม มสธ. ส่วนใหญ่เป็น
ประชาชนทั่วไป ไม่ใช่ นักศึกษา มสธ. นักศึกษามาใช้มุม มสธ. น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของ พรทิพย์ สุวันทาร์ตน์ และ ศุทธิณี โอบายะวาทย์ ที่พบว่าบัณฑิตและนักศึกษา มสธ.
ใช้มุม มสธ. น้อยที่สุด และไม่เคยมานั่งใช้เลยมากที่สุด

ด้านอัตราความถี่ในการใช้ ศุทธิณี โอบายะวาทย์ พบว่า นักศึกษา มสธ. ไม่เคย
มาใช้มุม มสธ. เลยมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ภาคการศึกษาละครั้งและเดือนละครั้ง ใช้บริการ
สัปดาห์ละหลายครั้งจำนวนน้อยที่สุด ซึ่งการใช้บริการมุม มสธ. นี้ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ อาชีพ
ภูมิลำเนา และสาขาวิชา

ช่วงเวลาที่ให้บริการ สมสรวง พฤติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล พบว่า วัน
เวลาที่ผู้ใช้สะดวกที่จะไปใช้มุม มสธ. คือ วันหยุดราชการ หรือเมื่อมีเวลาว่างในวันราชการ
เนื่องจากผู้ที่ เป็นนักศึกษา มสธ. ต้องทำงานในวันราชการ จันทร์-ศุกร์

วิธีการค้นหาสื่อการศึกษาที่ต้องการ จากงานวิจัยของ สมสรวง พฤติกุล และ
เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล พบว่า ผู้ใช้มุม มสธ. ค้นหาสื่อการศึกษาด้วยตนเอง บางส่วนตรงไป
ค้นหาตามชั้นหนังสือโดยตรง บางส่วนจะขอคำแนะนำจากผู้ปฏิบัติงานมุม มสธ. ก่อน ส่วนการ
จัดเก็บสื่อการศึกษาในระบบ LC และรหัสชุดวิชาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ผู้ใช้เห็นว่าช่วยให้การ
ค้นหาสื่อการศึกษาสะดวกขึ้น

ด้านสื่อการศึกษา จากผลการวิจัยของ พรทิพย์ สุวันทาร์ตน์ พบว่า บัณฑิต มสธ.
ที่ทำการศึกษาใช้หนังสือประกอบชุดวิชาต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิง เอกสาร
การสอนชุดวิชา เทปเสียงประกอบชุดวิชา แบบฝึกปฏิบัติเอกสารการสอนชุดวิชา เทปเสียง
สอนเสริม โดยใช้เทปเสียงรายการวิทยุกระจายเสียงน้อยที่สุด

ด้านบริการ ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ และคนอื่น ๆ พบว่า บัณฑิต มสธ. เห็นว่าการ
บริการของมุม มสธ. ทั้งด้านบริการค้นคว้า บริการยืม-คืนเอกสารการสอนชุดวิชาและเทปเสียง
ต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ดี

ด้านระเบียบการใช้มุม มสธ. สมสรวง พฤติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล พบว่า ผู้ใช้บริการเห็นว่าระเบียบการให้บริการมุม มสธ. มีความคล่องตัวดี มีเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าระเบียบการใช้อย่างไม่ถี่ ควรปรับปรุงในเรื่องระยะเวลาในการยืมหนังสือและจำนวนหนังสือที่ใหยืมออก

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้มุม มสธ.

จากงานวิจัยของ สมสรวง พฤติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล และงานวิจัยของ ศุทธิณี โอบายะวาทย์ มีความเห็นสอดคล้องกันคือ ผู้ใช้มุม มสธ. ส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้มุม มสธ. ไม่มีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ มีเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าจำนวนหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และบรรณารักษ์บริการไม่เต็มที่

สาเหตุของการไม่ใช้มุม มสธ.

ศุทธิณี โอบายะวาทย์ พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักศึกษา มสธ. ไปใช้มุม มสธ. น้อยหรือไม่ไปใช้บริการเลยนั้นเพราะนักศึกษาไม่มีเวลาว่างมากที่สุด รองลงมาคือ สถานที่ตั้งมุม มสธ. อยู่ไกลจากที่พักอาศัยหรือที่ทำงาน และนักศึกษามีความคิดว่าการศึกษจากเอกสารการสอนเพียงพอแล้ว ส่วนเหตุผลเรื่อง วัน เวลาที่ให้บริการไม่เหมาะสมนั้น เป็นเหตุผลที่ทำให้นักศึกษาไม่ใช้มุม มสธ. น้อยที่สุด

การประชาสัมพันธ์มุม มสธ.

สมสรวง พฤติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล พบว่า การแจ้งสื่อการศึกษาในเอกสารข่าว มสธ. ที่ส่งไปให้ห้องสมุดประชาชน ช่วยให้ผู้ใช้ทราบข่าวเร็วขึ้น ผู้ใช้ทราบรายชื่อสื่อการศึกษาและวัสดุการศึกษาที่มหาวิทยาลัยส่งไปให้บริการในมุม มสธ. จากข่าว มสธ. บรรณารักษ์ผู้ให้บริการ และจากการค้นคว้าด้วยตนเองจากมุม มสธ.

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยของ สมสรวง พฤติกุล และ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล ได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ด้านสภาพมุม มสธ. ผู้ใช้มากกว่าครึ่งมีความเห็นว่า สถานที่จัดมุม มสธ. เหมาะสมกว้างขวาง และเป็นสัดส่วนดี สามารถเดินทางไปได้สะดวก

ด้านสื่อการศึกษา ผู้ใช้เสนอให้มีการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อเทปอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ควรจัดส่งหนังสืออ่านประกอบ เอกสารชุดวิชา เทปเสียงประกอบชุดวิชาให้มุม มสธ. มากขึ้น อย่างน้อยสาขาวิชาละ 3 ชุด ครบทุกวิชา โดยจัดส่งไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรจัดหาวีดิทัศน์พร้อมเครื่องเล่นไปบริการที่มุม มสธ. ด้วย

ด้านระเบียบการใช้มุม มสธ. ผู้ใช้เห็นว่าควรปรับปรุงระเบียบการให้บริการ โดยให้ประชาชนทั่วไปมีสิทธิยืมหนังสือและสื่อต่าง ๆ ออกนอกห้องสมุด และเห็นว่าวัน เวลาที่เปิดบริการมุม มสธ. มีความเหมาะสมแล้ว

ด้านบุคลากร ผู้ใช้ส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมุม มสธ. บริการดี มีบางส่วนเสนอให้มีการปรับปรุงด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หนังสือ การประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย และการให้บริการ

ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้ใช้มุม มสธ. เห็นว่าห้องสมุดประชาชนที่บริการมุม มสธ. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้บริการมุม มสธ. โดยสื่อต่าง ๆ กัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ห้องดิน โปสเตอร์ และวิทยุกระจายเสียง ให้มากขึ้น

ด้านวัสดุอุปกรณ์ ผู้ใช้มีความเห็นว่า ควรเพิ่มจำนวนเครื่องเล่นเทปแห่งละ 1-2 เครื่อง เนื่องจากมีผู้ต้องการใช้เครื่องเล่นเทปคราวเดียวกันหลายคน นอกจากนี้ควรเพิ่มหูฟัง โดยเปลี่ยนจากแบบใส่หู ฟังได้ข้างเดียว เป็นแบบแฮดโฟน และให้มีจำนวนเท่ากับเครื่องเล่นเทป

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อมุม มสธ. เพื่อการศึกษาทางไกล พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกลของนักศึกษาทางไกลหรือนักศึกษานอกวิทยาเขต ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Tolley (1976) ได้สำรวจการใช้ห้องสมุดของนักศึกษานอกระบบ และความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดที่ The Gippsland Institute of Advanced Education (GIAE)

Wilson (1978) ได้สำรวจการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดใน Yorkshire โดยศึกษากับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป

Miller และ Shoveland (1984) ได้วิจัยเรื่อง การใช้ห้องสมุดและความสนใจในการใช้ห้องสมุด โดยเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาในวิทยาเขตกับนักศึกษานอกวิทยาเขตของ Wyoming University

Appavoo และ Hansen (1988) ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาแห่ง Athabasca University โดยมี เพศ เขตที่พักอาศัย สาขาวิชาที่เรียน และความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเป็นตัวแปรสำคัญ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสอบถามนักศึกษาทางโทรศัพท์ และใช้แบบฟอร์มสำรวจความต้องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาผู้ใช้ห้องสมุด

Slade (1988) ได้สำรวจบริการห้องสมุดภายนอกวิทยาเขตในประเทศแคนาดา

Burge, Snow และ Howard (1989) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุด นักศึกษา และผู้สอน ในการมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาทางไกลใน Northern Ontario ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาทางไกลด้วย

Grosser และ Bagnell (1989) ได้สำรวจการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาที่ Deakin University

งานวิจัยดังกล่าวนี้ สามารถแยกเป็น เรื่องต่าง ๆ ได้แก่ สภาพการใช้ห้องสมุด ปัญหาและอุปสรรค สาเหตุของการใช้และไม่ใช้ห้องสมุด และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้

สภาพการใช้ห้องสมุด

Miller, Johnson และ Shoveland พบว่านักศึกษายกในวิทยาเขตที่ใช้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมากกว่านักศึกษานอกวิทยาเขตที่มีระดับการใช้ต่ำสุด โดยนักศึกษานอกวิทยาเขตครึ่งหนึ่งพยายามที่จะใช้ห้องสมุดประชาชนแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burge, Snow และ Howard ที่พบว่า นักศึกษาไม่ค่อยได้ใช้ห้องสมุดประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น แต่จะใช้แหล่งสารนิเทศที่เป็นสถานที่รับฝากหนังสือของมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มากกว่า ซึ่งผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และศึกษาในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสังคมศาสตร์ ในขณะที่ Tolley, Wilson, Appavoo และ Hansen วิจัยพบว่า แหล่งสารนิเทศที่นักศึกษาไปใช้มากที่สุดคือ ห้องสมุดประชาชน

รองลงมาคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ Appavoo และ Hansen พบว่า นักศึกษาหญิงใช้ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดมหาวิทยาลัย Athabasca บ่อยครั้งมากกว่านักศึกษาชาย แต่ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในจำนวนครั้งเท่ากัน สำหรับตัวแปรที่เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาริหารธุรกิจใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Athabasca มากกว่านักศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ในขณะที่นักศึกษาพยาบาลและสังคมใช้ห้องสมุดทุกประเภท และเมื่อดูที่ปริมาณการใช้แล้ว พบว่า นักศึกษาริหารธุรกิจใช้ห้องสมุดน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้ห้องสมุดของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับจำนวนวิชาที่ลงทะเบียนเรียน คือ ถ้าลงทะเบียนเรียนหลายสาขาวิชา นักศึกษาจะใช้ห้องสมุดทุกประเภท แต่ใช้ห้องสมุดน้อยกว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนน้อยรายวิชา ส่วนผลการวิจัยของ Grosser และ Bagnell พบว่านักศึกษาใช้เอกสารจากห้องสมุดส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ ห้องสมุดประชาชน แต่ยืมสื่อการศึกษาจากห้องสมุดประชาชนบ่อยครั้งที่สุด

อัตราความถี่ในการใช้ Wilson พบว่า นักศึกษาครึ่งหนึ่งไปใช้ห้องสมุด 2-10 ครั้ง/ปี รองลงมาคือ 11-20 ครั้ง ในขณะที่ Grosser และ Bagnell พบว่า นักศึกษาใช้ห้องสมุดส่วนตัวเดือนละ 1-2 ครั้งมากที่สุด รองลงมาคือ ห้องสมุดประชาชน

วิธีการค้นหาสื่อการศึกษาที่ต้องการ จากงานวิจัยของ Wilson พบว่า ในการค้นหาหรือเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษา นักศึกษาจะใช้คู่มือแนะนำรายวิชาของแต่ละสาขาวิชาช่วยค้นหาสื่อการศึกษา รองลงมาคือ ได้รับการแนะนำช่วยเหลือจากอาจารย์สอนเสริม และจากเพื่อนนักศึกษา

สื่อการศึกษา Appavoo และ Hansen, Burge, Snow และ Howard พบว่า นักศึกษาใช้สื่อการศึกษาประเภท หนังสือทั่วไป แบบฝึกหัดต่าง ๆ เอกสารอ้างอิง เทปเสียง รายการวิทยุกระจายเสียง และเทปโทรทัศน์

บริการห้องสมุด จากงานวิจัยของ Grosser และ Bagnell ปรากฏว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการบริการของห้องสมุดประชาชนแก่นักศึกษาทางไกลอยู่ในเกณฑ์ดี มีคุณภาพ สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่าย รวมทั้งมีการจัดท้าวสคูการศึกษาและวัสดุทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องไว้บริการดี ส่วนบริการห้องสมุดที่พบมาก Slade พบว่ามีบริการช่วยการค้นคว้าและบริการหนังสืออ้างอิง บริการที่นักศึกษาต้องการน้อย ได้แก่ บริการหนังสือหลักสูตรต่าง ๆ และบริการตอบคำถามพื้นฐาน สำหรับบริการอื่น ๆ ที่ห้องสมุดจัดบริการแก่นักศึกษา คือ บริการหนังสือประกอบแต่ละ

สาขาวิชา บริการหนังสือทั่วไปและบทความ บริการครชนีวารสาร และบริการภาพถ่ายกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ในขณะที่ Wilson พบว่า บริการที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ บริการการอ่านในห้องสมุด รองลงมาคือ บริการอ้างอิง บริการคู่มือช่วยค้น บริการยืมหนังสือย้อนหลัง และบริการค้นวรรณกรรม

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ห้องสมุด

Wilson พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดมีหลากหลายอาชีพ มาเรียนได้บางเวลาไม่สามารถมาเรียนได้ตลอดวัน จึงมักมีปัญหาด้านเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ส่วนปัญหาที่พบเมื่อใช้ห้องสมุด นักศึกษาครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีปัญหาด้านจำนวนทรัพยากรห้องสมุดไม่เพียงพอกับความต้องการ ไม่ได้รับสื่อการศึกษาที่ต้องการ การยืมหนังสือสำรองและการยืมระหว่างห้องสมุดช้า ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ การเข้าถึงสารนิเทศยาก เพราะรายการทรัพยากรห้องสมุดไม่ดี ส่วนนักศึกษาอีกครึ่งหนึ่งเห็นว่า การใช้ห้องสมุดไม่มีปัญหา

สาเหตุของการใช้และไม่ใช้ห้องสมุด

สาเหตุที่นักศึกษาใช้ห้องสมุด จากผลการวิจัยของ Grosser และ Bagnell พบว่า นักศึกษาใช้ห้องสมุดเนื่องจากห้องสมุดมีสารนิเทศที่สัมพันธ์กับวิชาที่เรียนและวัตถุประสงค์ในการเรียน นักศึกษาสนใจเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน ห้องสมุดเปิดทำการในเวลาที่เหมาะสม มีสภาพแวดล้อมที่เชิญชวนให้ใช้ และนักศึกษามีเวลารว่าง สามารถเดินทางไปใช้ได้สะดวก รวมทั้งการที่นักศึกษาสามารถยืมสื่อการศึกษาได้นานกว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังพบว่า การที่นักศึกษาไปใช้ห้องสมุดเพราะนักศึกษารู้จักกับบรรณารักษ์เป็นการส่วนตัว

สาเหตุที่นักศึกษาไม่ใช้ห้องสมุด Burge, Snow และ Howard พบว่าสาเหตุที่นักศึกษาไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน เพราะห้องสมุดมีทรัพยากรไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่เหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียนและระดับการศึกษาชั้นวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ในขณะที่ Appavoo และ Hansen พบว่าการที่นักศึกษาไม่ใช้ห้องสมุด Athabasca เนื่องจากไม่ต้องการใช้ ไม่สะดวกสบายที่จะไปใช้ และไม่พอใจบริการของห้องสมุด นอกจากนี้ยังเป็นเพราะนักศึกษาไม่ทราบว่ามีการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย Athabasca

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

Tolley, Wilson และ Burge, Snow และ Howard ได้เสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกล ดังนี้

ระเบียบการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดควรเพิ่มจำนวนสื่อการศึกษาที่ให้มีแต่ละครั้ง ขยายระยะเวลาที่ให้มีมากขึ้น และเห็นว่าการขยายเวลาเปิดบริการห้องสมุดไม่มีประโยชน์ (Tolley 1976: 1-7, Quoted in Howarth 1982: 168)

ด้านวัสดุครุภัณฑ์ Burge, Snow และ Howard เห็นว่าห้องสมุดควรจัดบริการ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ เครื่องโทรสาร วิทยุทัศน์ ให้เพียงพอที่จะติดต่อระหว่าง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดประชาชน

ด้านการค้นหาสื่อการศึกษาที่ต้องการ Wilson พบว่านักศึกษาได้เสนอให้ห้องสมุด จัดทำรายชื่อบริการห้องสมุดให้เพียงพอ ปรับปรุงคู่มือแนะนำและช่วยค้นหาเกี่ยวกับห้องสมุด และสารนิเทศ โดยควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศ บริการที่จัดให้ ครรชนห้องสมุด สถิติทรัพยากรห้องสมุด และวิธีการเข้าถึงสารนิเทศต่าง ๆ

ด้านสื่อการศึกษา จากงานวิจัยของ Wilson นักศึกษาเสนอให้ห้องสมุดจัดหา สารนิเทศที่อาจารย์กำหนดให้อ่านให้มากขึ้น และควรปรับปรุงการจัดหมู่สื่อการศึกษาด้วย

ด้านบริการ จากผลการวิจัยของ Wilson นักศึกษาได้เสนอให้ห้องสมุดจัดบริการ การแสดงหนังสืออ้างอิง การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบรรณานุกรม ปรับปรุงบริการ หนังสือสำรอง ส่วนผลการวิจัยของ Burge, Snow และ Howard พบว่า นักศึกษาเสนอให้ จัดบริการฝากสารนิเทศไว้ที่ห้องสมุดประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้นักศึกษาใช้ได้เต็มที่และใช้ได้ อย่างสะดวก และควรขยายงานห้องสมุดอุดมศึกษาไปสู่ห้องสมุดประชาชน เมื่อนักศึกษา ต้องการข้อมูลหรือรายชื่อสื่อการศึกษาใด ๆ ก็สามารถติดต่อเข้าถึงได้ทันที นอกจากนี้ยังเสนอ ให้จัดบริการต่าง ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง

ด้านบุคลากร จากผลการวิจัยของ Wilson นักศึกษาเสนอให้เพิ่มบรรณารักษ์ ตอบคำถามเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเปิด ในขณะที่ Burge, Snow และ Howard พบว่า นักศึกษาต้องการให้บรรณารักษ์เข้าใจและทราบความต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกลหรือการศึกษานอกระบบทั้งสิ้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาไม่ค่อยใช้ห้องสมุด ห้องสมุดที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดประชาชน และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดบริการห้องสมุดเพื่อการศึกษาทางไกล ส่วนปัญหาที่พบ พบในเรื่องความไม่เพียงพอของทรัพยากรห้องสมุด และการที่บรรณารักษ์บริการไม่ดี สำหรับสาเหตุที่นักศึกษาไปใช้ห้องสมุดเพราะห้องสมุดมีสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการ และเพราะนักศึกษามีเวลาว่าง ส่วนสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาไม่ไปใช้ห้องสมุดเพราะนักศึกษาไม่มีเวลา การเดินทางไม่สะดวก และห้องสมุดมีทรัพยากรไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่เหมาะสมกับระดับการศึกษา ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดหาสื่อการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ปรับปรุงคู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด และควรอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการของห้องสมุด